

Вплив стану платіжного балансу та банківської системи на формування макроекономічної рівноваги.

к.е.н. Савченко Т.Г., ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Сутність та методологія формування макроекономічної рівноваги залишаються дискусійними питаннями, які по-різному вирішуються у межах різноманітних наукових течій та шкіл. На нашу думку, необхідними умовами наявності рівноважного стану національної економіки (макроекономічної рівноваги) є прийнятні рівні основних макроекономічних показників (ВВП, інфляція та обмінний курс). Достатніми умовами макроекономічної рівноваги можна вважати проведення, на основі стратегічної економічної політики держави, структурних реформ спрямованих на підвищення ефективності економічних відносин в національній економіці та, як наслідок, забезпечення стійкості рівноважного стану.

За результатами аналізу даних наведених у таблиці 1, нами сформульовано наступні висновки. По-перше, протягом 2000-2007 років спостерігались необхідні умови макроекономічної рівноваги в Україні: ріст ВВП на фоні внутрішньої (інфляція) та зовнішньої (обмінний курс) стабільності національної валюти.

По-друге, для країн з ринком що формується та країн які розвиваються (за класифікацією МВФ) більш прийнятним є формування не нульового, а додатного сальдо платіжного балансу. Притік іноземної валюти дозволить підтримувати макроекономічну рівновагу та акумулювати довгострокові фінансові ресурси для проведення структурних реформ. Даний висновок підтверджується досвідом Китаю, Індії та Росії, які починаючи із 2000 року забезпечують суттєве позитивне сальдо платіжного балансу та активно модернізують національні економіки. Платіжний баланс України протягом 2000-2007 років також характеризувався позитивним сальдо, яке сприяло формуванню необхідних умов макроекономічної рівноваги. Причому на рівновагу суттєво не впливали чинники (структура у розрізі рахунків) формування додатного сальдо платіжного балансу.

Таблиця 1

Необхідні умови макроекономічної рівноваги України

Показники	Роки													
	відсутні умови рівноваги			наявні необхідні умови рівноваги									відсутні умови рівноваги	
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Макроекономічні показники														
Темпи росту реального ВВП (%)	97,0	98,1	99,8	105,9	109,2	105,2	109,4	112,1	102,7	107,3	107,9	102,3	84,9	
Темпи росту індексу споживчих цін (%)	110,1	120,0	119,2	125,8	106,1	99,4	108,2	112,3	110,3	111,6	116,6	122,3	112,3	
Офіційний (середній за рік) курс гривні щодо долару США	1,86	2,45	4,13	5,44	5,37	5,33	5,33	5,32	5,12	5,05	5,05	5,27	7,79	
Показники платіжного балансу, млрд. дол. США														
Сальдо платіжного балансу	-0,71	-3,10	-0,19	0,57	0,98	1,24	2,19	2,54	10,72	2,41	9,42	-3,21	-13,73	
Сальдо рахунку поточних операцій.	-1,33	-1,30	0,93	1,24	1,40	3,17	2,89	6,91	2,53	-1,62	-5,27	-12,76	-1,80	
Сальдо рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій	1,41	-0,99	-0,16	-0,52	-0,19	-1,06	0,17	-4,51	8,06	3,93	15,13	9,70	-11,93	
Показники банківської системи, %														
Рентабельність капіталу банків	28,05	9,30	8,73	-0,45	7,50	7,97	7,61	8,43	10,39	13,52	12,67	8,51	-32,52	
Темпи росту наданих банками кредитів	134	122	133	154	136	146	157	132	161	172	180	163	94	
Темпи росту резервів за наданими банками кредитами	286	330	237	136	127	121	130	137	131	147	151	241	223	

По-третє, протягом 2000-2007 років макроекономічна рівновага підтримувалась динамічним приростом наданих банками кредитів на фоні допустимих кредитних ризиків (темпи росту резервів були нижче темпів росту обсягів кредитування). З іншого боку, рівень рентабельності банків лише опосередковано пов'язаний з макроекономічною рівновагою.

По-четверте, як засвідчують макроекономічні показники 2008-2009 років, державні органи протягом 2000-2007 років не змогли провести структурні економічні реформ, які б підвищили стійкість національної економіки в умовах світової фінансової кризи. Таким чином, необхідні умови макроекономічної рівноваги 2000-2007 років не були використані для формування достатніх умов стабільної макроекономічної рівноваги у подальших періодах.

Савченко, Т.Г. Вплив стану платіжного балансу та банківської системи на формування макроекономічної рівноваги [Текст] / Т.Г. Савченко // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 травня 2010 р., м. Суми): у 2-х т.– Суми: УАБС НБУ, 2010. - Т. 2. - С. 156-158.